

Oslo, 8. april 2024

Nasjonal transportplan 2025-2036: Høringsinnspill fra NAF

NAF er Nordens største forbrukerorganisasjon med rundt 500 000 medlemmer. Vi jobber for å sikre medlemmene trygg, effektiv og miljøvennlig samferdsel.

Prioritering av vedlikehold, skred og ras

Vi mener regjeringen har tatt et riktig valg ved å prioritere mer midler til vedlikehold, fornying og skredsikring. NAF støtter at en større andel av veimidlene går til vedlikehold og fornying.

NAF har lenge vært en pådriver for økt satsning på vedlikehold og fornying av veinettet, og har påpekt det enorme etterslepet på spesielt fylkesveiene. Totalt utgjør etterslepet nærmere 166 milliarder kroner¹ på fylkesvei, inkludert skredsikring. NAFs Trafikantbarometer fra 2023 viser at i distrikts - Norge er de dårlige veiene en bekymring for 79 prosent av de spurte, og flertallet ønsker at politikerne prioriterer vedlikehold over nybygging av veier.

Samtidig har regjeringen i [Hurdalsplattformen](#) lovet å legge frem en forpliktende plan for å få ned forfallet på fylkesvei, skred og ras. Regjeringens økning på 1 milliard mer i året de neste seks årene og 1,6 milliarder per år i andre del av NTP-perioden, vil dessverre ikke stoppe forfallet. Folk vil fortsatt kjøre på nedslitte, trafikkfarlige veier om ikke potten økes betydelig. Her er det verdt å minne om at fylkene bruker en stadig større andel av midlene på drift. NAF er bekymret for om det er nok igjen til vedlikehold.

Vi mener det må brukes mye mer penger på vedlikehold, slik at forfallet på norske veier kan fjernes på sikt. I sitt [prioriteringsoppdrag](#) til NTP foreslår Statens Vegvesen å bruke hver tredje krone på vedlikehold. NAF støtter denne linjen. Hvis det viser seg at det blir vanskelig for fylkene å prioritere selv innenfor de budsjettammer som stilles til disposisjon, mener vi staten bør ta tilbake ansvaret for fylkesveiene.

Bompenger

Overordnet mener NAF at samferdsel må finansieres over offentlige budsjetter. Bompenger er en dyr ordning, hvor store deler av beløpene som betales inn går til [finans- og administrasjonskostnader](#) og ikke til vei. I perioden 2011-2020 utgjorde dette 21,1 milliarder kroner, eller om lag én av fem kroner betalt inn i bompenger. I tillegg er bompenger usosialt, og rammer hardere de som har minst i samfunnet vårt. I Trafikantbarometeret gjennomført av Norstat for NAF i 2023, sier [en av tre](#) at de vil streve med en bompengøkning på 500 kroner i måneden. For to år siden var dette tallet 24 prosent. Bompenger er derfor en lite robust finansieringsordning.

I sitt forslag til NTP åpner regjeringen for at bompengene for elbilistene (lette nullutslipp) på sikt kan øke og det kan bli høyere bompenger på tilfartsveiene inn til de store byene. I tillegg vil de fjerne

¹ Beregning gjort av NAF med bakgrunn av tall fra Statens Vegvesen

dagens tilskuddsordning der storbyene kan bruke midler på å redusere bompengetakster når byvekstavtalene skal reforhandles.

Dette går NAF sterkt imot og vi frykter at det kan bli bompengesjokk for mange som har behov for bil på hverdagsreisene idag. Samtidig mener vi at overgangen til nullutslipp blir enda mer krevende.

Selv om totale bompenger ikke er ventet å øke med regjeringens forslag til NTP, er vi bekymret for utviklingen i byene og på de enkelte korridorene. NAF ønsker et samlet bompengeregnskap som gir bedre oversikt over hvor bompengene kreves inn, hvilke prosjekter de går til, og hvor høy belastningen er på den enkelte transportkorridor.

Kollektivtrafikk

Samtidig som dagens byvekstavtaler videreføres, vil regjeringen åpne for nye virkemidler for å begrense trafikken inn til byene. De skriver positivt om rushtidsprising av både bil- og kollektivtrafikk. NAF mener slike initiativer bør utformes som rabatter for reising utenom, framfor påslag i rushtiden. Trafikantene vil i større grad akseptere aktiv prising om de opplever å få en fordel framfor å bli påført nok en kostnad. Mange opplever de har liten mulighet til å endre reisetidspunkt.

NAF mener flere avganger, fleksible billetttyper og innfartsparkeringer er gode tiltak for å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt.

Organisering og mer helhetlig planlegging

Nasjonal transportplan (NTP) ble vedtatt for første gang 15. februar 2001 og har vært styrende for norsk transportpolitikk i over 20 år. Samtidig har ordningen med NTP aldri blitt skikkelig evaluert. Vi vet lite om måloppnåelse siden den første NTP ble vedtatt i 2001, herunder om NTP bidrar til å utvikle et helhetlig transportsystem som utnytter transportformenes naturlige fortrinn. Samtidig vet vi lite om NTP bidrar til å oppnå viktige samfunns mål innen klima og naturmangfold. Av denne grunn mener vi det er på høy tid med en grundig gjennomgang av transportplanlegging i Norge.

NAF mener Nasjonal transportplan bør videreutvikles i en mer strategisk retning. Planen bør blir mindre detaljert på prosjektnivå, og mere helhetlig på strategier og overordnede mål. Den langsiktige planleggingen bør i større grad styres ut fra overordnede samfunnshensyn, og utbygging og vedlikehold kan optimaliseres. Som styringsdokument vil NTP få mer kraft når styrken til de ulike transportformene samordnes og utnyttes bedre.

NAF mener myndighetene bør utrede mulighetene for å etablere en transportetat med ansvar for vei, kollektivtransport, luftfart og sjøtransport. Hensikten med en egen transportetat er å styrke den helhetlige planleggingen, vedlikeholdet og utbyggingen innen transportsektoren. Samtidig mener vi det legger til rette for en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

Barnas transportplan

Nasjonal transportplan inneholder en egen Barnas transportplan, men vi merker oss at planen er tonet ned i det fremlagte forslaget. NAF mener Barnas transportplan kan ha en viktig funksjon i trafiksikkerhetsarbeidet dersom planen inneholder ambisiøse og konkrete planer for finansiering av trafiksikkerhetstiltak rettet mot barn og unge.

Geir Arne Servan, kommunikasjonssjef. Epost: geir.arne.servan@naf.no , mobil: +47 917 58 292

Lars-Erik Sletner, politisk seniorrådgiver. Epost: lars-erik.sletner@naf.no , mobil: +47 411 07 695